

เอกสารการเรียนรู้ (ทบทวนและเรียนรู้ด้วยตนเอง)

1. ให้ศึกษารายละเอียดต่อไปนี้ และตอบคำถามจำนวน 2 ข้อ

ทฤษฎีระบบราชการ (Theory of Bureaucracy)

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือ มีการแบ่งงานกันทำ มีลำดับชั้นสูงต่ำของอำนาจบังคับบัญชา มีกฎระเบียบต่างๆ ที่เขียนไว้อย่างชัดเจน ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง การคัดเลือกและแต่งตั้งอยู่บนฐานของความสามารถ มีการครองตำแหน่งที่ถาวรและการเลื่อนตำแหน่งอาศัยระบบคุณธรรม (the merit system)

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติผู้บริหารควรจะมอบหมายให้พนักงานปฏิบัติงานในสาขาที่เขาได้ร่ำเรียนมา การสื่อสารภายในองค์การควรจะเป็นไปตามขั้นตอนของการบังคับบัญชาการออกคำสั่งใดๆ ของผู้บังคับบัญชาควรจะเป็นที่เปิดเผยและเป็นลายลักษณ์อักษรเสมอ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งต้องอิงระบบคุณธรรม ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาถ้าคำสั่งนั้นชอบด้วยกฎหมาย

1.1 ทฤษฎีระบบราชการมีสาระสำคัญอะไร ที่ท่านคิดว่าสำคัญที่สุดต่อการบริหารสถานศึกษา ให้นำคำตอบมาอภิปรายโดยอิงหลักวิชาการสนับสนุนคำตอบ

1.2 ให้ท่านออกแบบการจัดระบบสถานศึกษาให้นำทฤษฎีระบบราชการไปใช้ปฏิบัติในการบริหารงานฝ่ายวิชาการของสถานศึกษา

2. ให้ศึกษาทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อไป พร้อมตอบคำถามจำนวน 2 ข้อต่อไปนี้

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือ การบริหารจัดการแบบมีตัวชี้วัดความสำเร็จในการบริหาร (indicator of success) การบริหารจัดการแบบผู้ประกอบการทางธุรกิจ การบริหารจัดการที่เน้นการลดต้นทุน ประหยัดทรัพยากรและเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน รัฐควรจะจ้างให้เอกชนดำเนินกิจการบางอย่างที่เห็นว่าเอกชนทำได้ดีกว่าและประหยัดกว่า ผู้บริหารต้องมีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการทางธุรกิจ มีการแปรรูปกิจกรรมบางอย่างของรัฐ มีการเปลี่ยนขนาดขององค์การของรัฐให้เล็กลง (downsizing) ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐจะต้องมีความรับผิดชอบโดยที่ผู้อื่นสามารถจะตรวจสอบได้ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้น (increased accountability)

วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ ในการบริหารงานต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ผู้บริหารจัดการในภาครัฐควรจะมีวิธีการบริหารแบบผู้ประกอบการทางด้านธุรกิจของภาคเอกชน ในการบริหารที่ดีต้องใช้ต้นทุนน้อย ทรัพยากรน้อยและเวลาน้อย กิจกรรมใดของรัฐที่เห็นว่าภาคเอกชนทำได้ดีกว่าควรจะให้ภาคเอกชนทำ ในการบริหารงานบางอย่างของรัฐควรจ้างบุคคลที่มีความสามารถสูงเป็นพิเศษที่อยู่นอกกระบบราชการให้เข้ามาทำและทำการประเมินผลงานเป็นระยะๆ ไป โดยไม่มีการครองตำแหน่งยาวนานเหมือนบุคลากรในระบบราชการ ข้าราชการจะมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นสามารถตรวจสอบได้ในระดับสูงขึ้น (Increased accountability) ควรจะลดขนาดของ

องค์การของรัฐให้เล็กลงเพื่อประหยัดงบประมาณ

2.1 ให้ระบุคำสำคัญของทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จำนวน 4 คำ

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการลดขนาดขององค์การหรือสถานศึกษาคืออะไร เพราะอะไร

3. ให้ศึกษารายละเอียดของทฤษฎีลำดับขั้นสูงต่ำของความต้องการ (Theory of Hierarchy of Needs) ต่อไปนี้ พร้อมตอบคำถามจำนวน 2 ข้อ

ทฤษฎีนี้สร้างขึ้นโดยการนักจิตวิทยาที่มีชื่อว่า Abraham Maslow สารสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ ความต้องการทางชีวะและสรีระ ความต้องการทางด้านความปลอดภัย ความต้องการทางด้านความรักและทางด้านการมีส่วนเป็นเจ้าของ ความต้องการความเคารพนับถือ ความต้องการทางด้านความอยากรู้อยากเข้าใจ ความต้องการทางสุนทรียภาพ ความต้องการสัจการแห่งตน และความต้องการมีประสบการณ์ที่อยู่เหนือประสบการณ์ธรรมดาของมนุษย์ วิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติผู้บริหารในภาครัฐก็ดี ในภาคเอกชนก็ดี ควรให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีปัจจัย 4 อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องค่าตอบแทนจากการทำงาน ผู้บริหารต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องให้ความรักความอบอุ่น แก่พนักงานทุกคน ในการตัดสินใจในเรื่องใดที่กระทบต่อพนักงานควรจะให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย สภาพของสถานที่ทำงานจะต้องเอื้อต่อการตอบสนองทางด้านสุนทรียภาพด้วยนอกเหนือจากสิ่งอื่นๆ ผู้บริหารจะต้องพยายามให้บุคลากรได้พัฒนาและมีความก้าวหน้าในอาชีพของตน และเรียนรู้ตลอดชีวิต ในประการสุดท้ายผู้บริหารพยายามส่งเสริมให้พนักงานได้มีประสบการณ์แปลกใหม่ที่อยู่เหนือประสบการณ์ธรรมดา

3.1 ให้สรุปทฤษฎีลำดับขั้นสูงต่ำของความต้องการ โดยใช้ผังกราฟิก

3.2 ให้ท่านวางแผนการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ฯโดยนำแนวคิดทฤษฎีลำดับขั้นสูงต่ำของความต้องการมาใช้ในการดำเนินการ

4. ให้ศึกษาและพิจารณาเกี่ยวกับทฤษฎีว่าด้วยหลักการบริหารจัดการ 14 ข้อของฟาโยล (Theory of 14 Principles of Management of Fayol) ซึ่งมีสารสำคัญของทฤษฎี ได้แก่ การแบ่งงานกันทำ ผู้บริหารต้องมีอำนาจอันชอบธรรม (authority) เพื่อประโยชน์ในการออกคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม การมีกฎระเบียบเพื่อสร้างวินัยให้แก่พนักงาน ความเป็นเอกภาพในการออกคำสั่ง ความเป็นเอกภาพในทิศทาง กล่าวคือ แต่ละกลุ่มขององค์การ ควรจะมีแผนงานเดียว วัตถุประสงค์เดียว และผู้นำคนเดียวเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนทำงานประสานกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลประโยชน์ขององค์การต้องอยู่เหนือผลประโยชน์ส่วนตัวของพนักงาน การให้ค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน สำหรับผลงานที่เหมือนกัน การตัดสินใจควรจะมาจกส่วนกลาง สายบังคับบัญชาที่มีระดับขั้นสูงต่ำ ควรมีระเบียบ (order) ความเสมอภาคหรือความยุติธรรมที่ให้แก่พนักงาน การมี

เสถียรภาพในการครองตำแหน่งของพนักงาน การส่งเสริมให้พนักงานมีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ และประการสุดท้ายการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงานตลอดการทำให้กลุ่มมีความสามัคคี

สำหรับวิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติผู้บริหารจะต้องให้พนักงานปฏิบัติงานในสาขาที่เขาเรียนรู้มา ในการออกคำสั่งผู้บริหารจะต้องสั่งในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงจะต้องมีความรับผิดชอบสูงด้วย ในองค์การหนึ่ง ๆ พนักงานจะต้องรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาคนเดียว กลุ่มงานที่มีวัตถุประสงค์เดียวจะต้องถูกชี้นำโดยผู้นำคนเดียว และมีแผนการปฏิบัติงานเดียวเท่านั้น ในการปฏิบัติงานผลประโยชน์ขององค์การจะต้องอยู่เหนือผลประโยชน์ส่วนตัวของพนักงาน ผู้บริหารต้องให้คำตอบแทนแก่พนักงานในลักษณะที่ยุติธรรม การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจไปสู่ระดับล่างต้องอยู่ในลักษณะที่สมดุลหรือเหมาะสม ผู้บริหารต้องพยายามทำให้พนักงานได้ทำงานในองค์การยาวนานโดยไม่ให้มีการเปลี่ยนงานเกิดขึ้นบ่อย ผู้นำต้องส่งเสริมให้พนักงานมีความสามัคคีและเต็มใจที่จะทำงานให้แก่องค์การอย่างเต็มที่

4.1 จากทฤษฎีของฟอลโยล ท่านคิดว่าหลักการใดบ้างที่จำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษา ให้เสนอ 3 หลักการพร้อมระบุเหตุผล

4.2 ให้ท่านสรุปว่าจะใช้ทฤษฎีของฟอลโยลในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างไร เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ที่กำหนด

5. จากทฤษฎีว่าด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัว (Trait Theory) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ผู้ที่ปรารถนาจะเป็นผู้นำควรจะต้องแสดงคุณลักษณะเฉพาะตัวต่อไปนี้ออกมา ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตัวเอง มีทักษะทางสังคม มีทักษะทางด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ และมีสมรรถนะทางด้านสติปัญญาอยู่ในระดับสูง สำหรับวิธีการนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติ พยายามหาโอกาสแสดงให้หัวหน้าของตนเห็นว่าตนมีคุณลักษณะเฉพาะตัวบางอย่างที่จะเป็นผู้นำได้ ในบางโอกาส พยายามแสดงความเชื่อมั่นในตัวเองให้ผู้อื่นเห็น พยายามจูงใจพนักงานและเป็นผู้นำโดยการทำตนให้เป็นแบบอย่าง พยายามปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจนทำให้ผู้อื่นมีความไว้วางใจท่านได้อย่างเต็มที่ เมื่อท่านหรือกลุ่มงานของท่านทำผิด ควรจะรับผิดชอบและไม่ควรจะตำหนิผู้อื่นโดยเด็ดขาด ในการตัดสินใจเรื่องใด ๆ ก็ตาม ควรจะอยู่ในระดับที่เหนือกว่าผลประโยชน์ของตนหรืออิงผลประโยชน์ขององค์การให้ท่านนำแนวคิดของทฤษฎีข้างต้นไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูในสถานศึกษาให้เกิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ

รายการอ้างอิง

สถิตย์ นิยมญาติ, จรินทร์ สวนแก้ว, วิจิต บุญสนอง, ธวัชชัย แสงวททรัพย์, ศิริพร วาณิชชานันต์ (2566). วิธี การใช้ทฤษฎีเพื่อกิจกรรมการบริหารจัดการใน องค์การภาค รัฐและภาค เอกชน. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 10(4), 453-466.